

Republika Slovenija
VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC
Dunajska cesta 56, 1000 Ljubljana
info@varuh-rs.si;

Številka: 0070-253/2023-2711-25
Datum: 18. 10. 2024

Zadeva: Razpolaganje porodnic s placento – odgovor
Zveza: Vaš dopis št. 9.4-47/2023-37-COT z dne 17. 7. 2024

Spoštovani,

na Ministrstvo za zdravje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) ste, med drugimi naslovljenimi organi, z dopisom navedenem pod zvezo, ponovno opozorili na vprašanje razpolaganja porodnic s placento, ki po vaših dodatnih ugotovitvah zahteva ponovno preučitev pravnih podlag razpolaganja s placentami ter poziv k sprejetju enotne ureditve pri ravnanju s placentami na vseh slovenskih porodnišnicah, kot tudi pri opravljenih porodih na domu tako, da porodnice ne bi bile neenako obravnavane. Svoje prizadevanje oziroma pristojnost pri obravnavi vprašanja o ustreznem ravnanju s placentami utemeljujete na podlagi 9. člena Zakona o varuhu človekovih pravic¹ (ZVarCP), ker naj bi po vaših ugotovitvah primeri porodnic, katerim so bile zavrnjene zahteve za izročitev placente, sodile v sklop »širših vprašanj, ki so pomembna za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter za pravno varnost državljanov v Republiki Sloveniji«, kot izhaja iz drugega odstavka citiranega člena. Zaradi navedene zakonske podlage ste za razjasnitev prejetih primerov zavrnjenih porodnic izvedli poizvedbo o razpolaganju s placentami in tako pridobili odgovore 13 porodnišnic, od katerih naj bi 4 dovolile porodnicam odnesti placento domov, medtem ko preostalih 9 placente ne izroča porodnicam, pri tem pa vsaka od njih navaja drug razlog zavrnitve, oziroma navaja drugačno pravno podlago za opredelitev placente med odpadki.

Glede na rezultate poizvedbe ugotavljate, da imajo v slovenskih porodnišnicah različne prakse ravnanja s placento, v večini pa vse porodnišnice prepoznajo, da je placenta potencialno infektivna in ima lahko neustrezno ravnanje z njo negativne učinke na okolje. Med drugim ste prav tako primerjali prejeta strokovna pojasnila pristojnih inšpektoratov, od katerih po vašem mnenju nobeno (še) ne daje jasne opredelitve, ali gre za odpadek iz zdravstva za katerega veljajo splošna pravila ravnanja z odpadki. Glede na opisane različne interpretacije pravnega okvira ravnanja s placento in nenazadnje tudi neskladnih pojasnil inšpektoratov glede njihove pristojnosti pozivate vse deležnike, da ponovno pristopijo k razrešitvi opisane problematike. O vseh ugotovitvah in morebitno sprejetih ukrepih pa zahtevate, da se seznanijo Varuha.

***

---

¹ Uradni list RS, št. 69/17 z dne 8. 12. 2017.

Na ministrstvu smo po ponovni preučitvi celotne dokumentacije, ki se je evidentirala v predmetni zadevi (naknadno še prejeta zaprosilo za stališče Komisije RS za varstvo pacientovih pravic, ki zaradi zavračanja zahtev po izročitvi placent opozarja na diskriminatorno obravnavo porodnic) ugotovili, da smo se v začetni fazi bolj ukvarjali z vprašanjem domnevno storjenih kršitev pravic porodnicam zaradi onemogočanja do enakovredne zdravstvene obravnave, kot pa z vprašanjem, ali dejansko odklonitev izročitve posteljice pomeni kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin zaradi katerih naj bi bilo ogroženo zdravje in varnost porodnic in otrok. V zvezi s slednjim je zato ministrstvo tudi obvestilo Varuha, da v prihodnje načrtuje nadaljnja posvetovanja s stroko, tako ginekološko kot kulturološko, kljub sicer prvotno podanemu odgovoru (dopis št. 0070-253/2023-9 z dne 13. 12. 2023), da je ravnanje s placento ustrezno zakonsko urejeno ter da se placenta skladno *Sklepu Komisije z dne 18. decembra 2014 o spremembi Odločbe Komisije 2000/532/ES o seznamu odpadkov v skladu z Direktivo 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta uvršča med: deli telesa in organi, vključno z vrečkami krvi in konzervirano krvjo na področju porodništva, diagnostike, zdravljenja ali preprečevanja bolezni pri ljudeh* » in se zato šteje med odpadke iz zdravstva.«

***

V izogib nadaljnji razpravi in ponavljanju že podanih strokovnih pojasnil in odgovorov pristojnih inšpektoratov ministrstvo zaključuje, da slovenske porodničnice, ki so samostojne pravne osebe v celoti zavezujejo splošna pravila o ravnanju z odpadki. Splošna pravila o ravnanju z odpadki so določena z Uredbo o odpadkih², s katero je v slovenski pravni red prenesena Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv (UL L št. 312 z dne 22. 11. 2008, str. 3), zadnjič popravljeno s Popravkom (UL L št. 32 z dne 4. 2. 2019, str. 35), (v nadaljnjem besedilu: uredba). Ta uredba se, kot določa 1. odstavek 2. člena uporablja **za vse odpadke** razen, če je s posebnim predpisom za posamezno vrsto ali tok odpadkov določeno drugače. Kot določeno z 2., 3., 4., 5. in 6. odstavkom 2. člena te uredbe se med odpadki, za katera se določbe te uredbe ne uporabljajo, **ne navajajo odpadki iz porodništva, diagnostike, zdravljenja in preventive v humanem zdravstvu**, zato se šteje, da za placento veljajo pravila ravnanja z odpadki, kot jih določa uredba. Vsakršna druga razlaga oziroma ravnanje je v nasprotju z uredbo zato se vsa tovrstna ravnanja obravnavajo kot težji prekrški. Za te prekrške, med katere naj bi po Varuhovi poizvedbi bile potencialno razkrite 4 porodničnice, ki izročajo placento (to je: odpadek) porodnicam, so določene globe v višini od 10. 000 do 30. 000 eurov. Skladno z uredbo je nadzor nad odpadki s klasifikacijsko številko 18 01 02 (kamor se uvršča odpadek placent) pristojen izvajati Inšpektorat RS za okolje in energijo, kar je z dopisom št. 09102-134/2023-3 z dne 7. 12. 2023 natančno pojasnil že Zdravstveni inšpektorat RS.

Ministrstvo nadale ugotavlja, da tudi iz pojasnil pristojnega inšpektorata za okolje in energijo, ki jih je Varuh povzel v svojem mnenju, ni ugotovilo nejasnosti glede pristojnosti inšpektoratov, je pa v delu, ko je inšpektorat za okolje in energijo razlagal definicijo odpadka iz 7. točke 3. člena ZVO-2³, in sicer, da **je odpadek vsaka snov** ali predmet, ki ga **imetnik zavrže, namerava zavreči ali mora zavreči**, zaznal pojasnilno praznino, ker za placent ni bilo eksplicitne razlage, ali tudi zanje velja, da jo imetnice zavržejo, nameravajo ali morajo zavreči. S tem vprašanjem se je namreč na ministrstvo obrnila tudi Komisija RS za varstvo pacientovih pravic, ki navaja, da v postopku obravnava pritožbo pacientke porodnice, ki zatrjuje, da posteljice kot imetnica ni nikoli zavrgla in da je ves čas imela namen, da jo obdrži.⁴

***

---

² Uradni list RS, št. 77/22 in 113/23 (glej prehodno določbo 72. člena)

³ Uradni list RS, št. 44/22, 18/23 – ZDU-10, 78/23 – ZUNPEOVE in 23/24

⁴ Dopis Komisije RS št. 021-131/2022-52 z dne 6. 9. 2024.

Za obrazložitev definicije odpadka v primeru »placente« ministrstvo na tem mestu podaja enostavno razlago, ki izhaja iz dejstva, da o placenti in njeni funkciji govorimo le v času nosečnosti. Placenta torej »obstaja«, »funkcionira« le v času nosečnosti in le v tej začasni dobi to snov imenujemo placento, saj služi izmenjavi hranil med materjo in plodom. Ko se otrok rodi, placente ne potrebuje več, nosečnica vso snov s plodom mora zavreči iz svojega telesa zato, da rodi otroka. V tistem trenutku to odmrlo tkivo (snov, zavržena s strani matere in plodu), postane odpadek za katerega nastopijo v veljavo pravila o ravnanju z odpadki, kot jih določa uredba.

Upoštevajoč navedeno pravno podlago in pa izražene pravne in etične dileme, na ministrstvu menimo, da so problematiko na tem področju ustvarile težave pri razumevanju pravnih podlag in ne da pravnih podlag, ki bi uvrščali placento med odpadke, ni. Vse skupaj pa je verjetno na zapletenosti položaja pridobilo še nerazumevanje porodnic o zavrnitvi njihovih zahtev in pa tudi nekaterih institucij, ki niso uvidele, da ravnanje s placento ne sodi v del zdravstvene obravnave, kot jo ureja Zakon o pacientovih pravicah (ZPacP)⁵. Vse porodnice kot uporabnice zdravstvenih storitev so namreč pri vseh izvajalcih oziroma izvajalkah zdravstvene dejavnosti enakopravno, primerno, kakovostno in varno obravnavane, skladno z medicinsko doktrino. Skladno tej, pa se predvsem zaradi **zagotavljanja zdravja in varnosti porodnic in otrok, placente ne izroča**.

Pri odgovoru na naš dopis se obvezno sklicujte na številko tega dopisa.

Lepo pozdravljeni.

Pripravila:
Samira Ališič Kovač
sekretarka

Dr. Valentina Prevolnik Rupel
ministrica

Vročiti:

- info@varuh-rs.si;
- info@bolnisnica-po.si
- tajnistvo@sb-ptuj.si
- info@sb-nm.si;
- info@sb-je.si;
- info@sb-brezice.si;
- info@sb-celje.si;
- info@sb-izola.si;
- porodnisnica@sb-je.si;
- tajnistvo@bgp-kranj.si;
- Gp.ukc@kclj.si;
- gpisarna@ukc-mb.si;
- info@sb-ms.si;
- info@sb-sg.si;
- info@sb-trbovlje.si;
- porodnistvotajnistvo@bolnisnica-go.si;

---

⁵ Uradni list RS, št. 15/08, 55/17, 177/20 in 100/22 – ZNUZSZS.

- tajnistvo@bolnisnica-go.si;
- tajnistvo@zbornica-zveza.si;
- Gp.mope@gov.si;
- Gp.irsoe@gov.si;
- Gp.zirs@gov.si;
- Samostojna babica Nina Radin, s. p.; info@babicanina.si;
- Katja Krvina, s. p.,
- INŠTITUT UMBILICA, zasebni zavod za razvoj izobraževanja v obporodnem obdobju;
info@umbilica.si;
- Samostojna babica Sabina Oblak, s. p.; sabina@babica.eu
- Babiški dotik, Mojca Mejak, s. p.; mojca@babiskidotik.com;
- arhiv, -tu.